

עירובין נ: (ש2 מהסוף) עד נב. (המשנה)

ביאורי מושגים

ערי מקלט - ישנם שני סוגים של ערי מקלט. ערי מקלט רשמיות (כאלו היו 6 - 3 בעבר הירדן המערבי - חברון, שכם, חצור, ועוד 3 בעבר הירדן המזרחי) בנוסף לערים אלו היו גם 42 ערים שהוקצו ללויים. גם ערים אלו היו קולטות רוצח בשגגה.
 עם זאת ישנם שלושה הבדלים בין ערי מקלט רשמיות לערי לויים רגילות:
 א. ערי מקלט קולטות גם את מי שהגיע בלי כוונה לשם.
 ב. בערי מקלט לא היה צריך לשלם שכר דירה.
 ג. לערי המקלט היו מובילות דרכים רחבות ומשולטות המקלות על מציאת העיר.

ציטוט מהמשנה

הקולא הייחודית של אדם המהלך בדרך: ברשותו להחליט על מקום שביתתו ובלבד שמקום זה ימצא במרחק של עד 2000 אמה ממנו.

רבא: כלל זה תקף רק אם ברגע שהחליט לקנות שביתה היה מסוגל לרוץ לאותו מקום ולהגיע אליו עד כניסת השבת.

רבה פסק כברייתא הקובעת שאדם שאינו מכיר את האיזור יכול להסתמך על חברו שמכיר כדי שיגדיר לשניהם היכן תהיה שביתתם.

הכוונה לאסמכתא בלבד שהרי דין תחומין לרוב התנאים הוא רק מדרבנן.

המקור למרחק 2000 אמה לתחומין - נלמד משרשרת של 5 פסוקים המלמדים אחד על השני:

פסוק 1: 'אל יצא איש ממקומו' (נאמר לגבי שבת).

פסוק 2: 'ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה'.

פסוק 3: 'את גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה'.

פסוק 4: 'מחוץ לגבול עיר מקלטו'.

פסוק 5: 'ומדותם מחוץ לעיר אלפים באמה'.

קושיה: ישנו פסוק נוסף 'מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב' מדוע לא לומדים ממנו שהמרחק הוא אלף אמה?

תשובה: אנו מעדיפים ללמוד ממילה זהה ולא ממילה דומה (אם אין אפשרות לומדים גם ממילה דומה אולם העדיפות היא לזהה).

ציטוט מהמשנה

כיצד נמדד תחום 2000 אמה: ר' חנינא ב"א: בצורה של עיגול. חכמים: בצורה של ריבוע (וכך הוא מרויח מרחק בזוויות).

המקור של חכמים: כך נהגו גם במגרשי הלויים (מהם נלמד דין 2000 אמה). רחב"א: דין זה ייחודי למגרשי הלויים ואין ללמוד ממנו על מקומות אחרים.

גם לגבי טלטול 4 אמות ברה"ר אנו מודדים עם זוויות (ולכן המרחק האסור הוא 5.6 בקירוב) וכן לגבי חישוב 4X4 טפחים להגדרת רה"י.

ציטוט מהמשנה

למי מותר לערב ברגליו ולא בפת: ר"מ: רק לעני. ר' יהודה: לכולם.

על מה נחלקו ר"מ ור"י:

רב נחמן: המח' כשרוצה לשובות במקום שבו נמצא. שביתה במרחק כולם מודים שרק עני קונה.

רב חסדא: המח' כשרוצה לקנות שביתה במרחק. במקום שבו נמצא, כולם מודים שמועיל לכולם.

הלכה כר' יהודה לפי שיטת רב נחמן (לרב נחמן מסייעת ברייתא)

חישוב 2000 האמה

עובדה: כשמודדים את ה 2000 אמה מודדים אותה מסוף 4 אמותיו של האדם (כך שבפועל יש לו 2004 אמות).
ספקו של רמי בר חמא: האם גם כשאדם הניח אוכל מחשיבים את 4 האמות בנפרד מה 2000 אמה או במקביל אליהם.

עירובין נב. (המשנה) עד נב: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים
 עני ועשיר בעירובי תחומין - בדף הקודם ראינו מחלוקת האם עירובי תחומין מסוימים תוקנו רק לעניים או גם לעשירים.
 במשנה שלנו אנו רואים שעשיר ועני אין הכוונה למצב אובייקטיבי אלא למצבו הרגעי של האדם. אדם בביתו מוגדר עשיר ומחוץ לביתו עני. (וכבר אמרו חז"ל איזהו עשיר - השמח בחלקו).

משנה

אדם שתכנו לצאת כדי לשבות במקום אחר - והחזירו חברו: ר' יהודה: נחשב עירוב לכל עניין. ר' מאיר: נחשב עירוב לחומרא.

א. שיתחיל לצאת לדרך.
ב. שיגיד שביתתי במקום פלוני.

ריב"י חלק על אביו, ר' יהודה, והצריך רק דרישה אחת:
רבה: צריך רק שיאמר 'שביתתי...'
רב יוסף: צריך רק שיצא לדרך.

טעמו של ר"מ: כיוון שתיכנו לשבות בתחום חדש סילק את עצמו מכל השטחים שאינם כלולים בתחום החדש ומאיך הוא לא זכה בשטחים חדשים.
לכן מה שיש לו זה רק שטחים שהיו גם בתחום הישן וגם בחדש.

משנה

מי שיצא חוץ לתחום: ת"ק: אפילו אמה אחת לא יחזור. ר' אליעזר: עד שתי אמות יכול לחזור.

בברייתא מובאת מח' מה הדין באדם שהוציא רגל אחת: ת"ק: לא יחזור. אחרים: יחזור.

שיטת ר' אליעזר: עד שיצא משתי אמות - מותר לחזור. יצא משתי אמות (אפילו מילימטר) - לא יחזור.

ר' חנינא א': לא יחזור (כת"ק) שכן כתוב 'רגלך'.
ר' חנינא ב': יחזור (כאחרים) שכן קוראים 'רגליך'.

משנה

מי שהגיע סמוך לתחום העיר לפני שבת: ת"ק: אפילו אמה אחת לא יכנס לתחום העיר. ר' שמעון: עד 15 אמות מותר לו להכנס (חכמים תקנו מקדם היסטרי של 15 אמות).

מטרת המקדם ההיסטרי: יש אנשים שלא שמים לב ועוברים קמעה את התחום.

עירובין נב: (תחילת הפרק) עד נג: (4 שורות מלמטה)

ביאורי מושגים

עיבור העיר: כל בית [וכן חלקי מבנים נוספים המובאים במשנה] העומד מחוץ לעיר ואין בינו ובין העיר יותר משבעים אמה ושני שלישי אמה (=שבעים אמה ושירים), הריהו מצטרף לשטח העיר ונקרא 'עיבור העיר'.
במשנה נאמר שהאלפיים אמה של תחום שבת נמדדות מעיבור העיר והלאה (ולא מקצה העיר עצמה והלאה).

משנה

רשימת דברים שנחשבים לשטח העיר (=עיבור העיר)
(כאשר הם במרחק של עד שבעים אמה ושירים לעיר):

- בתים שבולטים החוצה מהעיר.
- מגדלים שבולטים מחוץ לחומת העיר.
- מחיצות של בית הרוס.
- גשרים ונפשות שיש בהם בית דירה.

כיצד מודדים 2000 אמה?

שלב א: אם יש ברוח אחת בליטה שנחשבת לשטח העיר, אז כל אותו הצד בקו אופקי זה נחשב לשטח העיר.
שלב ב: מסמנים את גבולות העיר (ועיבוריה) ב-4 קוים ישירים בצורת טבלה מרובעת, ומודדים משם והלאה.

מחלוקות רב ושמואל

הגירסה במשנה: 'מעברין' (כאשה עוברה) או 'מאברין' (מלשון אבר).
מבנה מערת המכפלה: 2 בתים זה לפניו מזה או בית ועלייה על גביו.
אמרפל/נמרוד: מה השם המקורי ומה הכינוי.
"ויקם מלך חדש על מצרים": חדש ממש או שנתחדשו גזירותיו.

מימרותיו של ר' יוחנן:

- למדתי מר' אושעיא שהגירסה במשנה היא 'מאברין'.
- "ב תלמידים היו לו לר' אושעיא ולמדתי לב וחכמת כל אחד ואחד.
- כשלמדנו אצל ר' אושעיא ישבנו בצפיפות מרובה (4 תלמידים באמה) כדי לשמוע את דבריו.
- חבריו של ר' אושעיא לא יכלו לעמוד על סוף דעתו (כמו חבריו של ר"מ).

בני יהודה נתקיימה תורתם בידם, ובני גליל לא נתקיימה תורתם בידם מדוע?

- בני יהודה דייקו בלשונם והיו מניחים סימנים בלימודם.
- בני יהודה למדו מרב אחד (וכך לא התבלבלו).
- בני יהודה לימדו לאחרים.

ר' יהושע בן חנניה: מימי לא נצחני אדם חוץ מ-

- אשה - הוכיחה אותו על כך שלא שייר כלום בקערה עבור השמש.
- תינוקת - הוכיחה אותו על כך שעבר בשדה שאינה שלו.
- תינוק - ר' יהושע לא הבין את פשר הדרכתו ('קצרה וארוכה' לעומת 'ארוכה וקצרה').